11 ශේෂ පිරික්සුම

මෙම පරිච්ඡේදය මගින් පහත දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කෙරේ.

11.1 ශේෂ පිරික්සුම හැඳින්වීම

11.2 මූලික පොත්වලින් ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීම

11.3 ලෙජර් ගිණුම් තුලනය කිරීම

11.4 ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කිරීම

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

11.1 ශේෂ පිරික්සුම හැඳින්වීම

ද්විත්ව සටහන් රීතිවලට අනුව ලෙජර ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේ දී ගනුදෙනුවේ ද්විත්ව බලපෑම එක් ගිණුමක හරටත්, ඊට අදාළ අනෙක් ගිණුමේ බැරටත් සටහන් කරනු ලැබේ. ඒ අනුව ලෙජර් ගිණුම් තුලනය කළ පසු හර හා බැර වශයෙන් ශේෂ දක්නට ලැබේ. ද්විත්ව සටහන් රීතිවලට අනුව ගනුදෙනු ගිණුම්වල නිවැරදි ව සටහන් කර ගිණුම් තුලනය කළේ නම් එම ලැබෙන හර ශේෂ එකතුව සහ බැර ශේෂ එකතුව එකිනෙකට සමාන විය යුතු ය.

යම් කාලච්ඡේදයක් අවසානයේ දී ලෙජර ගිණුම්වල හර ශේෂ සහ බැර ශේෂ වෙන වෙන ම තීරු දෙකක ඇතුළත් කර පිළියෙල කරන ලැයිස්තුව ශේෂ පිරික්සුම වේ. මෙය ගිණුමක් නොවේ. එය ශේෂ ඇතුළත් ලේඛනයක් පමණක් වන අතර ලෙජරයේ සාරාංශයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

සමාන අගයකින් ද්විත්ව සටහන් තබා ගිණුම් නිවැරදි ව තුලනය කළේ නම් එහි හර ශේෂ එකතුව සහ බැර ශේෂ එකතුව සමාන වේ. ඒ අනුව ශේෂ පිරික්සුමක හර ශේෂ එකතුව සහ බැර ශේෂ එකතුව සමාන වුවහොත් ඒ මගින් පහත සඳහන් කරුණු දෙක තහවුරු වේ.

1. ගිණුම්වලට හර කර ඇති අගය සහ බැර කර ඇති අගය සමාන බව
2. ගිණුම් නිවැරදි ව තුලනය කර ඇති බව (ගණිතමය නිවැරදිතාව ඇති බව)

නිදසුන් ෑ-

20XX.01.01 දින වෙළඳ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළ ජනකාන්තගේ ව්‍යාපාරයේ 20XX.06.30 වන දිනට ලෙජර ගිණුම් තුලනය කර ලබාගත් ශේෂ පහත දැක්වෙන පරිදි වේ.

	රු.
මුදල්	40 000
ගැනුම්	150 000
විකුණුම්	365 000
ණයගැතියෝ	35 000
ණයහිමියෝ	24 000
රක්ෂණ ගාස්තු	6 000
ලී බඩු	20 000
ලදවට්ටම්	8 000
දුන් වට්ටම්	4 000
මෝටර් රථ	400 000
කඩකුලී ගෙවීම්	30 000
ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්	5 000
12% ආයෝජන	50 000
ආයෝජන ආදායම්	3 000
15% බැංකු ණය	90 000
20XX.01.01 දිනට ප්‍රාග්ධනය	250 000

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

ඉහත ශේෂ ඇතුළත් කර පිළියෙල කරන ලද ශේෂ පිරික්සුම පහත දැක්වේ.

ජනකාන්තගේ ව්‍යාපාරය

20XX.06.30 වන දිනට ශේෂ පිරික්සුම

විස්තරය	හර රු.	බැර රු.
මුදල්	40 000	
ගැනුම්	150 000	
විකුණුම්		365 000
ණය ගැතියෝ	35 000	
ණය හිමියෝ		24 000
රක්ෂණ ගාස්තු	6 000	
ලී බඩු	20 000	
ලද වට්ටම්		8 000
දුන් වට්ටම්	4 000	
කඩකුලී ගෙවීම්	30 000	
මෝටර් රථ	400 000	
ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්	5 000	
12% ආයෝජන	50 000	
ආයෝජන ආදායම්		3 000
15% බැංකු ණය		90 000
ප්‍රාග්ධනය		250 000
	740 000	740 000

11.2 මූලික පොත්වලින් ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීම

ගිණුම් කාල සීමාවක් තුළ දී ව්‍යාපාරයක සිදු වූ ගනුදෙනු මූලික සටහන් පොත්වල වාර්තා කර ලෙජර ගිණුම්වලට පිටපත් කිරීම සිදු කෙරේ. ගනුදෙනු මූලික පොත්වල සටහන් කර ඒවා ලෙජරයට පිටපත් කරන ආකාරයත් එම ලෙජර ගිණුම් තුලනය කර ලබා ගන්නා ශේෂ ඇතුළත් කර ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කරන ආකාරයත් පහත දැක්වෙන නිදසුන මගින් අධ්‍යයනය කරමු.

නිදසුන :-

සමනල ව්‍යාපාරයේ 20XX ජනවාරි මාසයේ සිදු වූ ගනුදෙනු පහත දැක්වේ.

මුදල් ලැබීම් හා මුදල් ගෙවීම් ගනුදෙනු

20XX.01.01 රු. 200 000කින් ව්‍යාපාරය ආරම්භ කරන ලදි.
01.02 අත්පිට ගැනුම් රු. 85 000ක් වේ.
01.03 රු. 20 000කින් බැංකු ජංගම ගිණුමක් ආරම්භ කරන ලදි.

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

01.04 බැංකු ණයක් මුදලින් ලැබුණා රු. 50 000.
01.05 අත්පිට විකුණුම් රු. 150 000කි.
01.08 කඩකුලී ගෙවීම් රු. 2 000කි.
01.10 ප්‍රියානිගෙන් (ණයගැතියෙකු) මුදල් ලැබුණා රු. 11 600කි. අඩුකළ වට්ටම රු. 400කි.
01.12 බැංකු ණය ගෙවීම් රු. 3 000කි.
01.20 ඉමාෂාගෙන් (ණයගැතියෙකු) රු. 9 000ක චෙක්පතක් ලැබිණ.
01.25 සුරංගිට (ණයහිමි) මුදල් ගෙවීම් රු. 7 600ක් වූ අතර අඩුකළ වට්ටම රු. 400කි.
01.26 විජිතට (ණයහිමි) රු. 12 000ක ණය ගෙවීමේදී 5% ක වට්ටමක් ලැබිණ.

බැංකු ජංගම ගිණුම සමග සිදුකරන ලද ගනුදෙනු

01.08 රු. 15 000ක චෙක්පතක් නිකුත්කර විකිණීමට භාණ්ඩ මිල දී ගත්තේ ය.
01.11 ප්‍රියානිගෙන් රු. 6 200ක චෙක්පතක් ලැබුණු අතර අඩුකරගෙන තිබූ වට්ටම රු. 300කි. මෙම චෙක්පත එදින ම බැංකුවේ තැන්පත් කරනු ලැබී ය.
01.18 කඩ කුලී සඳහා රු. 2000ක චෙක්පතක් නිකුත් කළේ ය.
01.27 ඉමාෂාගෙන් ජනවාරි මස 20 වන දින ලැබුණු චෙක්පත බැංකුවේ තැන්පත් කළේ ය.

වෙළඳ භාණ්ඩ ණයට ගැනීම සම්බන්ධ ගනුදෙනු

01.06 ඉන්වොයිස් අංක 45 යටතේ සුරංගිගෙන් රු. 24 000
01.08 ඉන්වොයිස් අංක 116 යටතේ විජිතගෙන් රු. 20 000

වෙළඳ භාණ්ඩ ණයට විකිණීම සම්බන්ධ ගනුදෙනු

01.05 ඉන්වොයිස් අංක 01 යටතේ ප්‍රියානිට රු. 19 000
01.09 ඉන්වොයිස් අංක 02 යටතේ ඉමාෂාට රු. 25 000

අවශ්‍යවන්නේ

20XX.01.31 න් අවසන් වූ මාසය සඳහා

01. වට්ටම් තීරු සහිත මුදල් පොත
02. වට්ටම් තීරු සහිත බැංකු ගිණුම
03. ගැනුම් ජ'නලය
04. විකුණුම් ජ'නලය
05. අදාළ ලෙජර් ගිණුම් සහ
06. 20XX.01.31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කිරීම

හර මුදල් පොත බැර

දිනය	විස්තරය	වට්ටම්	මුදල්	දිනය	විස්තරය	වට්ටම්	මුදල්
20XX.01.01	ප්‍රාග්ධනය		200 000	20XX.01.02	ගැනුම්		85 000
01.04	බැංකු ණය		50 000	01.03	බැංකු		20 000
01.05	විකුණුම්		150 000	01.08	කඩකුලී		2 000
01.10	ප්‍රියානි (ණයගැති)	400	11 600	01.12	බැංකුණය		3 000
01.20	ඉමාෂා (චෙක්)		9 000	01.25	සුරංගි (ණය හිමි)	400	7 600
				01.26	විජිත (ණය හිමි)	600	11 400
				01.27	බැංකු (ඉමාෂා)		9 000
				01.31	ශේෂය ප/ගෙ		282 600
		400	420 600			1000	420 600
02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ		282 600				

හර බැංකු ගිණුම බැර

දිනය	විස්තරය	වට්ටම් රු.	මුදල් රු.	දිනය	විස්තරය	වට්ටම් රු.	මුදල් රු.
20XX.01.03	මුදල්		20 000	20XX.01.08	ගැනුම්		15 000
01.11	ප්‍රියානි (ණයගැති)	300	6 200	01.18	කඩකුලී		2 000
01.27	මුදල් (ඉමාෂා)		9 000	01.31	ශේෂය ප/ගෙ		18 200
			35 200				35 200
02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ		18 200				

ගැනුම් ජ'නලය

දිනය	ඉ. අංකය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.06	45	සුරංගි	24 000
01.08	116	විජිත	20 000
01.31		ගැනුම් ගිණුමට හර කළා	44 000

විකුණුම් ජ'නලය

දිනය	ඉ. අංකය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.05	01	ප්‍රියානි	19 000
01.09	02	ඉමාෂා	25 000
01.31		විකුණුම් ගිණුමට බැර කළා	44 000

හර බැංකු ණය ගිණුම බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.12	මුදල්	3 000	20XX.01.04	මුදල්	50 000
01.31	ශේෂය ප/ගෙ	47 000			
		50 000			50 000
			02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	47 000

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

හර ප්‍රියානි (ණය ගැති) බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.05	විකුණුම්	19 000	20XX.01.10	මුදල්	11 600
			01.10	වට්ටම්	400
			01.11	බැංකු	6 200
			01.11	වට්ටම්	300
			01.31	ශේෂය ප/ගෙ	500
		19 000			19 000
02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ ශේෂය	500			

හර ඉමාෂා (ණය ගැති) බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.09	විකුණුම්	25 000	20XX.01.20	මුදල්	9 000
			01.31	ශේෂය ප/ගෙ	16 000
		25 000			25 000
02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	16 000			

හර සුරංගි (ණය හිමි) බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.25	මුදල්	7 600	20XX.01.06	ගැනුම්	24000
01.25	වට්ටම්	400			
01.31	ශේෂය ප/ගෙ	16 000			
		24 000			24 000
			02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	16 000

හර විජිත (ණය හිමි) බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.26	මුදල්	11 400	20XX.01.08	ගැනුම්	20 000
01.26	වට්ටම්	600			
01.31	ශේෂය ප/ගෙ	8 000			
		20 000			20 000
			02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	8 000

හර ප්‍රාග්ධන ගිණුම බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.31	ශේෂය ප/ගෙ	200 000	20XX.01.01	මුදල්	200 000
		200 000			200 000
			02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	200 000

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

හර **දුන් වට්ටම් ගිණුම** බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.31	ණය ගැති	400	20XX.01.31	ශේෂය ප/ගෙ	700
01.31	ණය ගැති	300			
		700			700
02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	700			

හර **ලැබූ වට්ටම් ගිණුම** බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.31	ශේෂය ප/ගෙ	1 000	20XX.01.31	ණයහිමි	1 000
		1 000			1 000
			02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	1 000

හර **ගැනුම් ගිණුම** බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.31	මුදල්	85 000	20XX.01.31	ශේෂය ප/ගෙ	144 000
01.31	බැංකු	15 000			
01.31	ණය හිමි	44 000			
		144 000			144 000
02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	144 000			

හර **විකුණුම් ගිණුම** බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.31	ශේෂය ප/ගෙ	194 000	20XX.01.05	මුදල්	150 000
			01.31	ණයගැති	44 000
		194 000			194 000
			02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	194 000

හර **කඩකුලී ගිණුම** බැර

දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.	දිනය	විස්තරය	වටිනාකම රු.
20XX.01.08	මුදල්	2 000	01.31	ශේෂය ප/ගෙ	4 000
01.18	බැංකු	2 000			
		4 000			4 000
02.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	4 000			

සමනල ව්‍යාපාරය

20XX.01.31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම

විස්තරය	හර (රු.)	බැර (රු.)
මුදල්	282 600	
බැංකු ශේෂය	18 200	
ප්‍රාග්ධනය		200 000
දුන්වට්ටම්	700	
ලැබූ වට්ටම්		1 000
ගැනුම්	144 000	
විකුණුම්		194 000
කඩකුලී	4 000	
ණයගැති - ප්‍රියානි	500	
ඉමාෂා	16 000	
ණයහිමි - සුරංගි		16 000
විජිත		8 000
බැංකු ණය		47 000
	466 000	466 000

ක්‍රියාකාරකම 01

පහත දැක්වෙන ශේෂයන් ඇතුළත් කර කෝසලගේ ව්‍යාපාරයේ 20XX.09.30 වන දිනට ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කරන්න.

	රු.
ණයගැතියෝ	80 000
ස්ථාවර තැන්පතු	158 000
ණයහිමියෝ	60 000
දුන් වට්ටම්	4 000
ගැනුම්	250 000
යන්ත්‍ර උපකරණ	120 000
ලද වට්ටම්	9 000
බැංකු අයිරාව	15 000
වේතන	20 000
20XX.01.01 දිනට ප්‍රාග්ධනය	200 000
පොලී ආදයම්	8 000
මුදල්	40 000
විකුණුම්	380 000

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

ක්‍රියාකාරකම 02

නිමි ඇඳුම් මිලට ගෙන නැවත විකිණීම සිදුකරන තිසාරාගේ ව්‍යාපාරයේ 20XX.03.31 දිනට පහත දැක්වෙන ශේෂයන් පැවතුණි.

		රු.
අත මුදල්		80 000
බැංකු මුදල්		60 000
ණය ගැතියෝ	- පුබුදු	50 000
	කුමුදු	40 000
ප්‍රාග්ධනය		150 000
ණය හිමියෝ	- අනුෂ්කා	45 000
	කණිෂ්කා	35 000

20XX මාර්තු මාසයේ සිදු වූ ගනුදෙනු පහත දැක්වේ.

ණයට ගැනුම්

දිනය	ඉන්වොයිසි අංකය	මුළු වටිනාකම රු.	වෙනත් තොරතුරු
20XX.03.05	45 (අනුෂ්කා)	38 000	අඩුකළ වෙළඳ වට්ටම 10 %
20XX.03.08	56 (කණිෂ්කා)	42 000	
20XX.03.12	48 (අනුෂ්කා)	34 000	අඩුකළ වෙළඳ වට්ටම 5 %
20XX.03.18	59 (කණිෂ්කා)	25 000	අඩුකළ වෙළඳ වට්ටම 4 %

ණයට විකුණුම්

දිනය	ඉන්වොයිසි අංකය	වෙනත් තොරතුරු
20XX.03.07	62 (පුබුදු)	එකක් රු. 1 500 බැගින් කමිස 20කි.
20XX.03.10	63 (කුමුදු)	එකක් රු. 2 000 බැගින් කලිසම් 25කි.
20XX.03.15	64 (පුබුදු)	එකක් රු. 600 බැගින් ළමා ඇඳුම් 40කි.
20XX.03.20	65 (කුමුදු)	එකක් රු. 1 800 බැගින් සාරි 20කි.

ණයට විකුණුම් සිදුකිරීමේ දී 10 % ක වෙළඳ වට්ටම් ලබා දීම ව්‍යාපාරයේ විකුණුම් ප්‍රතිපත්තිය වේ.

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

ලැබීම්වලට අදාළ තොරතුරු

දිනය	මුදල් රු.	චෙක්පත් රු.	වෙනත් තොරතුරු
20XX.03.02 විකුණුම්	20 000	5 000	චෙක්පත එදින ම බැංකුවේ තැන්පත් කළා.
03.03 පුබුදුගෙන්	8 500	____	
03.06 කුමුදුගෙන්	____	12 400	මෙම චෙක්පත 20XX.03.07 වන දින බැංකුවේ තැන්පත් කරන ලදි.
03.07 පුබුදුගෙන්	16 000	12 000	මෙම චෙක්පත 20XX.03.10 වන දින බැංකුවේ තැන්පත් කරන ලදි.
03.13 කුමුදුගෙන්	8 000	____	

ගෙවීම්වලට අදාළ තොරතුරු

දිනය	මුදල් රු.	චෙක්පත් රු.
20XX.03.09 අනුෂ්කාට		13 000
03.10 කණිෂ්කාට	15 400	____
03.11 ගැනුම්	16 000	14 000
03.20 වැටුප්	8 000	12 000
03.22 කණිෂ්කාට	____	15 200

අවශ්‍ය වන්නේ,

01. මුදල් පොත
02. බැංකු ගිණුම
03. ගැනුම් ජ'නලය
04. විකුණුම් ජ'නලය
05. අදාළ ලෙජර් ගිණුම්
06. 20XX.03.31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කිරීම

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.